

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 9365
Tarih : 03.12.2024

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanununda değişiklik yapılmasına dair kanun teklifi ve gerekçesi ilişikte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Nevruz UYSAL ASLAN
Şırnak Milletvekili

GENEL GEREKÇE

Hapsedilmeyle sadece özgürlük haklarından yoksun bırakılan mahpuslar özgürlük dışında tüm temel hak ve özgürlüklerin öznesi/sahibidirler. Ancak Türkiye cezaevlerindeki binlerce tutuklu ve hükümlü mevzuattan kaynaklı ve/veya fiili engellemeler ile bu en temel haklarının birçoğundan mahrum bırakılmaktadır. Bu hakların başında ise savaş zamanlarında dahi tanınması gereken bir hak olarak 12 Ağustos 1949 tarihli Cenevre Sözleşmeleri'nde atıf yapılan yas hakkıdır.

Ölen bir kimsenin cenazenin bekletilmeden defnedilmesi inanç boyutu ile birlikte bir gelenek halini aldığından özellikle yakını ölen hükümlü ve tutuklunun cenazeye katılım için talep ettiği izin kamu makamlarınca mümkün olan en kısa sürede sonuçlandırılması gerekir. Ancak mevzuattın keyfi uygulamalara zemin hazırlayacak şekilde düzenlenmiş olması, mahpusların cenazeye katılım için cezaevi tarafından hesaplanan masraf tutarının keyfi belirlenmesi ve/veya bu tutarların yüksek olması nedeniyle mahpusların yakınlarının cenazesine katılım hakları ellerinden alınmıştır.

Mevzuatta konu hakkında *ceza infaz kurumu en üst amirinin önerisi ve/veya görüşü* ibareleri eklenerek cezaevi idarelerine hukuka aykırı bir şekilde geniş yetkiler verilmiş, yargısal bir pratik olan cenazeye katılma kararına idare bariyeri konulmuş ve cezaevi idarelerinin yetki alanına girmediği bir konuda görüş bildirerek yargı makamlarının nasıl hareket edeceğine ilişkin yön vermesinin önü açılmıştır.

TBMM BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	İnsan Haklarını İnceleme
Esas Komisyon	Adalet
Tarih: 4-12-2024	Esas No: 2/2745

T B M M KANUNLAR ve KARARLAR BSK.LIĞI
03 Aralık 2024
Numara:

T B M M GENEL EVRAK
03 Aralık 2024
No: 1540464

Öte yandan ailelerinden uzak illere sevk edilmiş birçok mahpusun masraf adı altında yüksek meblağlar istenmesi nedeni ile bu hakkın kullanılmasının önüne geçilmiştir. Yakınları vefat eden mahpusların cenazelere katılması için öncelikle, cezaevi tarafından hesaplanacak masraf tutarının emanet para hesabına yatırılması istenmektedir. Ancak bu masrafın cezaevi idaresi tarafından nasıl hesaplandığı bilinmemekle birlikte cezaevi idaresinde bu meblağlar pazarlık konusu haline getirilmektedir. Örneğin Antalya Yüksek Güvenlikli Cezaevi'nde tutulan K.D'nin 17 Kasım 2023 yılında yaşamını yitiren kardeşinin cenazesine katılması için aileden önce 135 bin lira istenmiş ancak ailenin bu miktarı ödeyebilecek durumda olmadığını iletmesi üzerine masraf olarak istenen 135 bin TL'den pazarlık yoluyla 35 bin TL'ye kadar düşürülmüştür.

Yine, İzmir Kırıklar 1 No'lu Kapalı F Tipi Hapishanesi'nde tutulan Cem Dursun adlı mahpusun babası 7 Ekim 2024 tarihinde vefat etmiştir. Mahpusun cenazeye katılmak istemesi üzerine cezaevi idaresi tarafından aileye ve mahpusun avukatına mahpusun cenazeye katılımı için 150 bin TL masraf ödenmesi gerektiği bildirilmiştir. Mahpusun avukatı cezaevi idaresince mahpusun cenazeye katılımı için istenen miktarın yazılı olduğu bir belge talep etmiştir ancak idare 'bize bu meblağ hapishane jandarması tarafından şifahen bildirilmiştir' şeklinde cevabı ile karşılaşmıştır. İstenilen meblağın aile tarafından karşılanamayacağını bilen mahpus ise bu nedenle izin talebini geri çekmek zorunda kalmıştır. Fakat cenaze defin işleminin gerçekleşmesine 10 dakika kala cezaevi idaresi aileyi arayarak "jandarmanın yanlış hesaplama yaptığını, eğer mahpusun cenazeye katılmasını istiyorlarsa 96 bin TL'nin yatırılması gerektiği" bilgisini verilmiştir.

Özgürlükleri ellerinden alınmış ve hiçbir geliri bulunmayan binlerce mahpusun bu nedenlerle yakınların cenazelerine katılamamaktadır. İdare ve durumun gerektirdiği hassasiyet ve özene uygun bir süratle sonuçlandırılmadığı gibi keyfi gerekçelerle mahpusların özel hayata ve aile hayatına saygı hakları ihlal etmektedir. Yakını ölen tutuklu/hükümlünün izin talebinin süratle harekete geçilerek mümkün olan en kısa sürede sonuçlandırılması, kamu makamlarının kendilerinden beklenen özeni göstermeleri gerekir.

Anayasanın 2.maddesinde yer alan sosyal devlet ilkesi cumhuriyetin nitelikleri arasında sayılmış olup, sosyal adalet gereklerince de mahpusların bu temel hakkını kullanabilmesi adına cenazeye katılım için mahpuslardan masraf talep edilmemesi ve sunduğumuz değişikliklerin yapılması gerekmektedir.

CEZA VE GÜVENLİK TEDBİRLERİNİN İNFAZI HAKKINDA KANUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA İLİŞKİN KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun 94 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde yer alan “ceza infaz kurumu en üst amirinin önerisi ve Cumhuriyet Başsavcılığının onayı ile” ibaresi ve (b) bendinde yer alan “kurum en üst amirinin görüşü, Cumhuriyet Başsavcılığının önerisi ve Adalet Bakanlığının onayı ile” ibaresi madde metninden çıkarılmış; ikinci fıkrasında yer alan “talebi ve Cumhuriyet Başsavcısının onayıyla” ibaresi “talebiyle” şeklinde ve maddede yer alan “verilebilir” ibareleri “derhal verilir” şeklinde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(3) Bu madde kapsamında verilen tüm izinler nedeniyle hükümlüden herhangi bir ad altında para alınamaz, oluşacak her türlü masraf İdarece karşılanır.”

MADDE 2- 5275 sayılı Kanunun 116 ncı maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “ceza infaz kurumu en üst amirinin önerisi ve Cumhuriyet başsavcılığının onayı ile” ibaresi madde metninden çıkarılmış, “verilebilir” ibaresi “derhal verilir” şeklinde değiştirilmiş ve fıkra aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Bu fıkra kapsamında verilen izin nedeniyle tutukludan herhangi bir ad altında para alınamaz, oluşacak her türlü masraf İdarece karşılanır.”

MADDE 3- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.